

INFORMOVANÝ SOUHLAS SE ZÁKROKEM u zletilého a způsobilého pacienta

Informovaný souhlas s:	Radioterapií pro nádor v oblasti dutiny ústní, hrdla a krku		
Pacient(ka) – jméno a příjmení:		Rodné číslo (číslo pojištění):	
Datum narození: (není-li rodné číslo)		Kód zdravotní pojišťovny:	
Adresa trvalého pobytu pacienta: (případně jiná adresa)			

Informující lékař:

Zdravotní výkon:	
1)	Vaším ošetřujícím lékařem vám byla doporučena radioterapie neboli léčba ionizujícím zářením. Radioterapie patří mezi základní metody v onkologické léčbě. Léčebný efekt radioterapie spočívá v destrukci nádorových buněk. Nádorová buňka zasažená ionizujícím zářením ztrácí schopnost dalšího dělení a odumírá. Usmrcené buňky se rozpadnou a jejich zbytky jsou odplaveny krevní a lymfatickou cestou a dále z těla vyloučeny. Tento informovaný souhlas se týká ozařování nádorů rtů, dutiny ústní, včetně jazyka, slinných žláz, hrdla včetně krčních mandlí, čelistních a vedlejších nosních dutin, hrtanu a hltanu. Ozařování je zacíleno na vlastní nádor a na lymfatické uzliny krční.
2)	Nádory v oblasti dutiny ústní, hrdla a krku představují širokou skupinu onemocnění. Dle lokalizace, typu a rozsahu nádorového postižení je léčba zářením samostatná nebo se kombinuje s operačním výkonem na ORL oddělení či oddělení ústní a čelistní chirurgie. Časté bývá pooperační ozařování, jehož cílem je zničení možných zbylých nádorových buněk. V některých případech může být ozařování nahrazeno rozsáhlejší chirurgickým výkonem, avšak v mnoha případech je úloha radioterapie nezastupitelná jinou léčebnou metodou. V některých případech kombinace menšího operačního zákroku s radioterapií může nahradit rozsáhlý operační výkon s trvalým odstraněním celých orgánů. Na onkologickém pracovišti se pak indikuje případná vhodná kombinace s chemoterapií nebo léčbou biologickou. Na rozhodnutí o indikaci radioterapie se podílí více lékařů, specialistů – radiační onkolog, interní onkolog, ORL specialista, ústní a čelistní chirurg, kteří mají k dispozici nálezy radiodiagnostika a histopatologa. Váš ošetřující lékař vám důvod k ozařování pro vaše individuální onemocnění může vysvětlit blíže. Léčba, která vám byla navržena odpovídá národním radiologickým standardům.
3)	Záření má největší účinek na nádorové, rychle se množící buňky. Zářením jsou však zasaženy i zdravé buňky v okolí ozařovaných struktur. Velká část zdravých buněk je schopna nápravy z radiačního poškození. Zasažení zdravých buněk je odpovědné za vedlejší neboli nežádoucí efekt radioterapie. Nejčastějším nežádoucím příznakem v průběhu radioterapie na oblast dutiny ústní, hrdla a krku je reakce sliznice, tak zvaná radiační mukositida. Jde o nepříjemnou bolestivou reakci, která přináší potíže s jídlom, pitím a mluvením. Začíná zarudnutím sliznice a otokem podslizniční tkáně, později mohou vznikat afty a drobné vřídky. Porušením povrchu sliznice se poškodí její přirozená bariéra a obranyschopnost, což může vést k rozvoji bakteriální či kvasinkové infekce. Zasažení chuťových pohárků vede ke změně až ztrátě vnímání chuti jídla. Při ozařování slinných žláz dochází k podstatnému snížení tvorby slin, sliznice dutiny ústní a hrdla je pak nepříjemně suchá, což vadí zejména při jídle. Hlavním bodem vedoucím ke zmírnění této reakce je pečlivá a pravidelná péče o hygienu dutiny ústní. Již v době přípravy radioterapie je žádoucí si nechat vyšetřit chrup a ošetřit zubní kazy, ostré okraje zubů a zánětlivé změny dásní kolem zubů. V průběhu radioterapie je nutné pečlivě čistění zubů po každém jídle měkkým zubním kartáčkem. Mezi jídly je potřeba sliznici dutiny ústní a hrdla zvlhčovat, vyplachovat neslazenou minerální vodou. Vhodné je i používání luhačovické minerální vody ve spreji, která je k dostání k lékárně. Důležitou složkou hygieny dutiny ústní a

	<p>hrdla jsou též výplachy a kloktání bylinkovými nálevy a extrakty, osvědčila se například šalvěj. Výplachovou tekutinu se doporučuje ponechat v ústech nejméně jednu minutu a přitom dbát, aby opláchla celou plochu sliznice v dutině ústní. Pokud se přidá bakteriální či kvasinkový zánět předepíše vám lékař antibiotika nebo antimykotika (léky ničící přemnožené kvasinky) a vysvětlí, jak je máte užívat. Důležitá je i péče o výživu. Strava musí mít měkkou konzistenci, vhodné jsou kaše. Jídla nesmí obsahovat dráždivé látky, kořenění je třeba zcela vynechat. Je třeba však dbát, aby jídlo bylo kaloricky dostatečné. V průběhu léčby zářením je nutné sledovat váhu. Dochází-li k váhovému úbytku je třeba uhradit výživovou potřebu speciálními výživnými přípravky ve formě koktejlů, které jsou k dostání v lékárně. Je-li příjem potravy bolestivý, předepisuje lékař přípravky bolest utišující, které se používají určitou dobu před jídlem. Léčený by měl mít dostatečný přívod tekutin, doporučují se 3l za den. Alkoholické nápoje jsou nevhodné. Kouření musí být vyloučeno, výrazně zvyšuje nežádoucí reakci na sliznici a zhoršuje i výsledek vlastní protinádorové léčby. Potíže s reakcí na sliznici začínají asi po 2 týdnech ozařování. Po ukončení léčby nejprve ustupuje bolestivost sliznic, později v řádu několika týdnů až málo měsíců se vrací vnímání chuti jídla. Nejdéle přetrvává nedostatek slin. Kožní reakce je dalším nežádoucím efektem radioterapie. Podobá se stavu po nadměrném oslunění, kůže zrůžoví až zčervená, může svědit až lehce pálit, později se olupuje. Pro denní hygienu lze doporučit jemné omývání vodou s šetrným osušením jemným bavlněným ručníkem. U mužů je třeba věnovat pozornost šetrnému holení, vyvarovat se poškození pokožky. V průběhu postupující reakce však dochází k zástavě růstu vousů v místě ozařovacích polí, tato reakce bývá častěji přechodná. K preventivnímu zklidňování pokožky je v současné době v lékárnách k dispozici řada přípravků. Aktuální informace obdržíte na dalším letáčku. Lékař a sestra Vám doporučí přípravek vhodný pro Vás. Pokud se kožní reakce již rozvine, musí lékař posoudit její charakter a stupeň. Individuálně vám vysvětlí, jak máte o svoji pokožku v této fázi léčby pečovat a předepíše vám i vhodné přípravky k místnímu ošetření kůže. Pacient léčený radioterapií pro nádor v oblasti dutiny ústní a krku by se měl striktně vyvarovat pobytu na slunci. Ve slunečných dnech letních měsíců je třeba při přecházení mimo budovy si zakrývat kůži krku vhodným oděvem. Kožní reakce odezní obvykle v průběhu 2-4 týdnů po ukončení radioterapie. Celkovým nežádoucím příznakem v průběhu radioterapie bývá pocit zvýšené únavy, případně celkové slabosti. Na toto mají vliv i potíže s přijímáním potravy a hubnutí. Pacient léčený ozařováním nevydává v průběhu léčby ani po jejím ukončení žádné záření a neohrožuje tak své okolí. Možné pozdní chronické následky radioterapie jsou způsobeny vazivovou přestavbou, tak zvanou fibrózou ozářené tkáně. Takto postižená tkáň ztrácí svoji pružnost a stává se vazivově tuhou. Individuální rozdíly mezi jednotlivými nemocnými jsou veliké a nelze předem odhadnout u koho se fibróza vyvine a u koho ne. Z chronických komplikací může přetrvávat snížená tvorba slin s pocitem suchosti v dutině ústní a zvýšenou kazivostí chrupu. Nemocný ozařovaný na oblast dutiny ústní a hrdla by měl pravidelně navštěvovat svého ošetřujícího stomatologa. Kritickým orgánem při ozařování na oblast krku je i štítná žláza, která je na ionizující záření velmi citlivá. Ozáření může vést ke snížení její funkce, které se může projevit v odstupu málo měsíců, ale i několika let po léčbě zářením.</p>
4)	<p>Léčba se provádí na moderním ozařovacím přístroji zvaném lineární urychlovač. Příprava radioterapie: Podmínkou kvalitní léčby zářením je přesné zaměření tak zvané cílové oblasti, kterou je třeba prozářit dostatečnou dávkou ionizujícího záření při maximálním šetření okolních zdravých tkání. Z tohoto důvodu absolvujete tak zvanou přípravu asi týden před zahájením vlastní radioterapie. Budete vyšetřeni nejprve na simulátoru, kde bude stanovena přesná ozařovací poloha. Pro její přesnou reprodukovatelnost při každém sezení a pro zamezení pohybu v době ozařování bude pro vás individuálně zhotovena fixační maska pro hlavu a krk z teplem tvarovatelné plastické hmoty. Tato maska se pak na hlavu přikládá při každém ozařování a jsou na ní zakresleny i body pro přesné nastavení ozařovacích polí. Po vyšetření na simulátoru bude provedeno CT vyšetření s fixační maskou na hlavě. Na základě těchto vyšetření bude pro vás individuálně připraven tak zvaný ozařovací plán, jehož přesnost bude zkontrolována v průběhu následného vyšetření na simulátoru při vaší další návštěvě. Až po této kontrole je možné zahájit vlastní léčbu na lineárním urychlovači. V době zahájení radioterapie bude též v digitálním formátu pořízena vaše fotografie, která bude uložena po dobu vašeho ozařování v řídicím počítači lineárního urychlovače. Současné zobrazení vaší podobenky při každém otevření vašeho ozařovacího plánu v tomto počítači vyloučí riziko záměny ozařovacího plánu. Po ukončení ozařovacího cyklu se vaše podobenka ani v elektronické podobě uchovávat nebude. Vlastní průběh radioterapie: Ozařování je rozděleno nejčastěji do 30 sezení/frakcí. Bývá ordinována 1 frakce denně, 5x v týdnu. Jednotlivé denní dávky a celkový počet sezení jsou voleny tak, aby co nejvíce poškodily nádor a co nejméně okolní zdravé tkáně. Před každým ozářením vám radiologičtí asistenti na hlavu přiloží fixační masku. Ozařovač je umístěn ve speciální místnosti (ozařovně), která je po dobu ozařování uzavřena a kromě pacienta zde nesmí být nikdo další přítomen. V průběhu ozařování jste pod zrakovou kontrolou ošetřujícího personálu prostřednictvím průmyslové televize, dále je zajištěn i akustický kontakt s ošetřujícím personálem pomocí mikrofonů a reproduktorů. Jedna frakce trvá cca 10-15 minut. Před některými frakcemi se provádí kontrolní zobrazení, které vyhodnocuje správnost vaší polohy vůči ozařovači. V průběhu každého ozáření je třeba setrvat ve stejné poloze a to až do příchodu zdravotního personálu. Přesná poloha vůči svazku ozařovače je velmi důležitá pro dosažení maximální dávky záření v nádorové tkáni a minimalizaci záření zasahujícího zdravé tkáně. Pokud docházíte na léčbu zářením</p>

	ambulantně jsou v průběhu radioterapie prováděna pravidelná kontrolní vyšetření lékařem, radiačním onkologem, a to zpravidla v týdenních intervalech. V případě nových obtíží je třeba kontaktovat lékaře před nejbližším ozářením i mimo termín kontroly. V průběhu radioterapie je též opakovaně kontrolován krevní obraz. Přerušování radioterapie je povoleno jen ze závažných důvodů. Pokud nastanou tyto důvody z vaší strany, je nutné projednat je předem s lékařem.
5)	Pokud při seznámení s tímto textem nebo v průběhu cyklu ozařování budete mít další dotazy a nejasnosti, obraťte se s nimi na lékaře při přípravě radioterapie, pro simulaci ozařovacího plánu nebo kdykoliv při lékařské kontrole v průběhu léčby. Byl/a jsem poučen/a o právu svobodně se rozhodnout o postupu při poskytování zdravotnických služeb, pokud jiné předpisy to nevyklučují.
6)	Souhlasím s pořízením, zpracováním a uložením mojí fotografie k identifikačním účelům po dobu léčby.

Pacient potvrzuje a svým podpisem stvrzuje, že poučení mu bylo výše uvedeným lékařem osobně, srozumitelně, ústně a v dostatečném rozsahu vysvětleno, že měl čas a možnost je uvážit, porozuměl mu a měl i možnost klást doplňující otázky, které se vztahují k jeho zdravotnímu stavu a navrhovaným zdravotním službám a tyto mu byly srozumitelně a v dostatečném rozsahu zodpovězeny a že již dříve byl seznámen se svým zdravotním stavem.

Pacient dále potvrzuje a svým podpisem stvrzuje, že souhlasí s navrhovanou péčí a s provedením výkonu a že mu rovněž bylo vysvětleno, že v případě výskytu neočekávaných komplikací vyžadujících neodkladné provedení dalších výkonů nutných k záchraně života nebo zdraví, budou tyto výkony provedeny.

Místo podpisu:

Datum a čas:

Podpis lékaře:

Podpis pacienta:

Varianta pro případ pacienta, který se nemůže podepsat nebo se odmítá podepsat:

Pacient odmítl podepsat informovaný souhlas. / Pacient se nemůže podepsat z důvodu, že:
(*například: schopnost jemných pohybů ruky a pevného ovládnutí prstů jsou viditelně podstatně omezeny*)

Pacient projevil svůj souhlas tak, že:
(*například: ústně potvrdil všechna jednotlivá prohlášení*)

Místo podpisu:

Datum a čas:

Podpis lékaře:

Jméno svědka:
(není-li svědek pracovníkem zdravotnického zařízení, uveďte se adresu a datum narození svědka)

Podpis svědka: